

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre . . . . 6 „</p>	<p>Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, Andrassy-út 9.</p>
---	---	---

Tartalom. Küzdelem az uzsora ellen. — Felsőbirósági határozatok.
Közlemények.

Küzdelem az uzsora ellen.

A szociális jogpolitika problémái közül talán egyik sem függ össze oly nehezen meghatározható és különböző értelmezéseknek kitett jogi fogalmakkal, mint az uzsora és azzal egy tekintet alá eső káros ügyletek kérdése. Az uzsorás dolusa nem azt célozza, hogy az adós a tőkét és kamatokat idejekorán visszafizesse, hanem ellenkezőleg az ügyletet azon reményben köti meg, hogy ez a visszafizetés az adósnak nem fog sikerülni és hogy az adós kénytelen lesz a fizetési halasztást nagy anyagi áldozatok árán megszerezni és ezáltal a hitelezőnek sikerülni fog idővel az adós vagyonát magához ragadni, vagy pedig az adós hozzátartozóitól annak megmentése végett az összes uzsorás előnyök kiszolgáltatását kieszközölni. Eltérően az általános büntetőjogi elmélettől, a káros fél tévedésbe ejtése vagy tévedésben tartása nem tartozik az uzsora bűncselekménye fogalmának alkotó elemeihez, mert az uzsorás a káros felet az elvállalt kötelezettségek, szolgáltatmányok vagy cselekmények *aequivalence* iránt, az ügylet megkötésekor teljesen tájékoztatja. Az uzsorás természetű ügyletnél *rendszerint* az egyik fél saját szolgáltatását a jelenben teljesíti, előlegezi, a másik fél által ennek ellenértékeül nyújtandó szolgáltatás pedig a jövőben lesz

teljesítendő, ami az utóbbi felet saját anyagi romlását maga után vonó kényszerhelyzetbe hozza. Mindezen mozzanatok a kérdést különlegessé, bonyolódottá, nehézé teszik.

És ez okozza, hogy az ezen tárgyra vonatkozó jogszabályok értelmezésénél nem mindig a szigorúan jogászai fogalom meghatározások irányadók, a jogi terminologia gyakran nem eléggé határozott és tág értelmezésnek van kitéve, a törvényt magyarázat kevésbé igazodhatik el a törvény szószerinti szövegéből, mint más törvényeknél és inkább van utalva a törvényalkotás előzményeinek, a törvény előkészítésébe befolyt szakemberek gondolatmenetének tanulmányozásába.

Rövid történelmi visszapillantás szükséges, hogy az uzsora elleni küzdelmek eddigi meddőségének okaival tisztába jöjjünk.

Az uzsora elleni komolyabb küzdelem első nyomai a kanoni jogban találhatók.

A nyugateurópai államokban, főként a frank és német birodalmakban, a kanoni jog meghonosulása óta a kamatozó kölcsön — mint minden kamat élvezete — el volt tiltva. Annak helyét az u. n. járadékvétel (Rentenkauf) foglalta el, mely önállóan fejlődött és azért nem tekinthető palástolt kölcsönnek. A tőkepénzes járadékot vásárolt, mely a földbirtokkal kapcsolatba hozatván, annak dologi terhét képezte olyképen, hogy annak a tőke visszafizetésével való megváltását egyik fél sem érvényesíthette. Később megváltható járadékok honosultak meg, egyelőre csak oly értelemben, hogy a járadék adósának a tőke visszafizetése megengedett, ellenben a vevőt (hitelezőt) a tőke felmondásától eltiltották. A járadék viszonya a tőkéhez kezdetben önkényes rendelkezésektől függött, utóbb törvények az 5⁰/₀-ot állították fel, mint maximumot. Majd a XVI. század második felében egyes particuláris jogok a járadék kölcsönös felmondását megengedték, ami aztán a kamatozó kölcsön behozatalával lényegileg azonos volt. Ezt idővel a birodalmi törvényszékek gyakorlata és a törvényhozás az egész birodalomra kiterjesztette. A törvényes kamatláb megmaradt az 5⁰/₀, mégis azzal, hogy particuláris jogok egy hatodik százaléket engedélyezhettek.

Hazai jogunkban a járadékvétel intézménye nem tudott meggyökerezni. Régi magánjogunkban a zálogbirtok a zálogos szerződésben kitett idő elteltével visszaváltható volt, sőt ezen vissza-

váltási jog mint az ősiség intézményéből kifolyó, elévülés alá nem esett.

Mindazonáltal régi törvényeinknek a kamatkikötés korlátozására vonatkozó intézkedéseiben a kanonjog befolyása félreismerhetlen. Az 1608. évi koronázás előtti XXII. t.-cz. azokat, kik haszonlesésből pénzeiket Magyarország koronájának fekvő javaira adták kölcsön, nemcsak tőkepénzeik elvesztésével, hanem a jövedelmek becsüjével is büntetni rendeli. Ezen büntetést az 1609: LIV. t.-cz. azokra is kiterjeszti, kik bányákra adnak kölcsönöket. Az 1622. évi XXII. t.-cz. 2. §-a bányák zálogbirtokosait a kamatélvezettől eltiltja, mely tilalom megszegése esetén a bányák ingyen kerülnek vissza és azoknak jövedelmei a szent koronához kapcsolhatók.

De már az 1647: CXLIV. t.-cz. megengedi, hogy az adósok magukat minden száztól hattal számítandó törvényes kamatra kötelezzék, mit a hitelezők, amennyiben eziránt kötelező levelük van, bíróság előtt is érvényesíthetnek.

A kamat érvényesítésének megengedése az uzsora elterjedését vonta maga után. Ennek meggátlását célozza az 1715: LI. t.-cz., kimondván, hogy „aki hat száztólit túlhaladó kamatra kölcsönt ad, vagy más czímen akár ajándékképen ennél nagyobb haszont készpénzben, élelmiszerekben, vagy bármely dologban az adóstól elfogad, vagy kicsikar“, a kir. ügyész feljelentésére a kialakított kamat vagy ajándék elvesztésében marasztalendő. A kamat vagy ajándék $\frac{2}{3}$ -ada a kir. fiscust, $\frac{1}{3}$ -da a feljelentőt illette. Egy lépéssel tovább ment az 1723: CXX. t.-cz., mely az uzsorást nemcsak az egész kamatnak, hanem a tőkének elvesztésével is büntette.

Azonban mindezen törvények várt hatása elmaradt. Az 1802: XXI. t.-cz. bevezető része szerint a „tapasztalat naponként bizonyítja, hogy az uzsoráskodás az 1715: LI. és 1723: CXX. t.-cz. intézkedéseinek ellenére mindinkább elharapózik.“

Ezért a korábbi uzsoratörvényeket kiegészítve, a mértéken túl kötelezett összegre vonatkozó szerződéseket érvénytelennek nyilvánítja, a büntetést pedig olyképen szigorítja, hogy az uzsorás a tőke és kamat elvesztésén kívül a bíró bölcs belátása szerint meghatározandó pénz- vagy fogságbüntetéssel is fenyegethető.

Az 1840: XVI. t.-cz. 55. §-a és az 1840: XVIII. t.-cz. 28. §-a kivételt állapít meg a kereskedőkre, gyárosokra, gyógyszerészekre, iparosokra és a közkereseti társaságokra nézve olyképen, hogy az

ezek közt üzleteik körében létrejött adásvevéseknél és a közkereseti társaságok kültagjainak befizetésénél a törvényesnél magasabb kamatláb kikötését megengedi.

Németországban az 1866-ki hadjárat után a tőke nagyobb arányú térfoglalása a gazdasági életben, győzelemre juttatta azon elméletet, melynek követői a közgazdaság felvirágzását a pénzforgalom emelésétől a szabad verseny talaján remélték. Ezen elmélet szerint a teljesen szabad lett pénzkölcsönzés terén kifejlődő verseny lenne hivatva az uzsorás visszaéléseket mind szűkebb körre szorítani. Az északnémet szövetség területén az 1867. évi november 14-ki törvény és Bajorországban az 1867. évi december 5-ki törvény a kölcsön nagyságának és visszafizetési módozatának, valamint a kikötésszerű birságoknak megállapítását a felek szabad akaratára bízta, és csakis az anaticismus és az iparszerű kölcsönök lettek a particuláris jogok bizonyos korlátozó rendszabályainak alávetve. És sajnos, a magyar törvényhozás sietett a félszeg és következményeiben felette károsnak bizonyult doctrinának hódolni, és az 1868:XXXI. t.-cz. megalkotásával egy a mi viszonyainkhoz sehoggy sem illett külföldi példát utánozni. Sőt ezen törvény minden fentartás nélkül eltörölte a kamatláb magasságát szabályozó s az uzsorát büntető régebbi törvényeinket és a szerződési kamatlábnak az eddigi törvényekben foglalt korlátozásait megszüntetve, kimondotta, hogy azt a szerződő felek írásbeli szerződés által tetszésük szerint szabályozhatják és hogy a szerződő feleknek szabadságukban áll az írásbeli kölcsönszerződésekben azt is kikötni, hogy a kölcsön visszafizetése az adott tőkénél nagyobb mennyiségű, vagy más és jobb minőségű dologban történjék.

No hát ezen szerencsétlen törvénynek egész gazdasági életünket és különösen a kisbirtokos és kisiparos osztályok léteit pusztító kihatása nem maradhatott el, a minden törvényes korláttól felszabadult uzsora most már nyíltan és a birói jogsegély törvényes oltalma alatt rohamosan terjed, úgy hogy a törvényhozás már 1877-ben szükségét látta annak, hogy a VIII. törvénycikkben megállapítsa a 8°/o-os kamatmaximumot, az ezen felüli kamattól a birói jogsegélyt megvonja és kimondja, hogy 8°/o-nál magasabb kamat közjegyzői okiratban ki nem köthető. Az uzsora büntethetőségét azonban nem mondja ki, a törvény életbelépte előtt lejárt kamatokra nézve feltétlenül, a törvény életbelépte után lejártakra, amennyiben korábban keletkezett ítéletben vagy peregyezésben

állapították meg, a 8°/o-nál magasabb kamat élvezetét jövőre nézve is megengedi és váltóköveteléseknél egyáltalában semmiféle kamatmegszorítást nem állapít meg.

Érthető, hogy ezen törvény hatástalan maradt.

A büntetőtörvényről szóló 1878:V. t.-cz. 385. §-a már büntetést szab azokra, kik valamely kiskorúnak vagy gondnokság alá helyezettnek tapasztalatlanságát, könnyelműségét vagy szorultságát saját vagy mások nyereszkedési céljára felhasználja.

Ez a különben is igen szűk körben mozgó félrendszabály sem segíthetett a bajon.

Németországban az uzsora nagymérvű terjedése folytán a közvélemény már az 1870-es években törvényhozási intézkedéseket sürgetett. Ezen követelmények elől a kormányok sem térhettek ki és miután a panaszok az uzsorások üzelvei felett mind hangosabbak lettek és a szakirodalom is behatóbban foglalkozott a kérdéssel, létrejött az 1880. május 24-ki törvény, mely szerint az, aki másnak szorult helyzetét könnyelműséget, tapasztalatlanságát felhasználva, kölcsönügylet kötésénél, fizetési halasztás engedélyezésénél vagy más ezen céloknak szolgáló kétoldalú ügyletnél magának vagy egy harmadiknak a szokásos kamatlábat meghaladó vagyoni előnyöket köt ki, melyek az ügy körülményeihez képest az ellenszolgáltatáshoz feltűnő aránytalanságban állanak, uzsora miatt 6 hónapig terjedő fogházzal és 3000 márkáig terjedő pénzbüntetéssel sújtatik.

Ezen törvényben találkozunk először a minősített uzsora szabatosabb meghatározásával, mely az uzsorás előnyöknek elpalástolva váltó útján, becsületszóra, esküvel vagy fogadalommal megerősített ígéret alapján való megszerzésében, vagy ezen körülményeket tudva az uzsorás követelés megvételében és előnyeinek élvezetében vagy ilyen követelés tovább eladásában nyilvánul.

Büntetése egy évig terjedő fogház és 6000 márkáig terjedő pénzbüntetés.

Ugy az egyszerű, mint a minősített uzsora büntetésének hatályosabbá tétele végett a bíróság belátásához képest a polgári jogok elvesztése mint mellékbüntetés kimondható. Az adós által nyújtott összes anyagi előnyök az átvétel napjától járó kamatokkal együtt visszafizetendő, az eziránti kereset azonban 5 év alatt elévül. A törvény a hitelezőnek is megadja a jogot az általa előlegezett érték visszakövetelése és az uzsorás természetű követeléssel szerzett biztosíték a visszatérítési követelés fedezetére szolgál.

Ezen törvény hiánya, hogy benne az uzsora fogalmának meghatározása nagyon szűkkörű, a hiteluzsorára szorítkozva, ennek fogalmát is igen szűkre szabja, csak a szokásos kamatláb túllépésére terjeszti ki, a dologi uzorát egyáltalában nem vonja intézkedése körébe, az üzletszerű uzorát magábanvéve qualificált büntettnék nem minősíti, az üzletszerű uzsora meggátolásának egyik hatályosabb eszközét, a kiutasítást, mint mellékbüntetést nem ismeri, a polgári jogok felfüggesztését még a minősített uzsora legsúlyosabb eseteiben sem írja elő követelően, az uzsorás előnyök visszatérítésének követelésére szükség nélkül rövid elévülési határidőt szab.

A német törvényvel szemben némi haladást jelent az 1883: XXV. t.-cikkben foglalt, jelenleg is érvényben lévő uzoratorvény, melynek részleteit, mint általánosan ismerteket itt felsorolni felesleges.

Előnyei a német törvényvel szemben, hogy bár a hitelezés körébe eső uzsora fogalom meghatározásán túl nem terjed, legalább ennek fogalmát, valamint a minősített hiteluzsora eseteit már sokkal kimerítőbben állapítja meg, a kiutasítást a mellékbüntetések közé felveszi és a törvény hatályba lépte előtt elkövetett uzsorára is kiterjed. De nagy hiányai is vannak: a dologi uzsora fogalom meghatározását nélkülözi, arra egyáltalában nem terjed ki, a hivatalbóli üldözést csak szűk korlátok közt engedi meg, a qualificált uzorát nem elég szigorúan bünteti, az ügylet semmisségének magánjogi következményeit nem függetleníti a bünvádi eljárástól.

Ezen törvény említett hiányánál fogva, célját ép oly kevéssé érte el, mint az 1880. évi német törvény. Ez utóbbi módosításának szükségét csakhamar felismerték. Az 1893. évi június 19-ki novella már a dologi uzsora (Sachwucher) fogalmát, melyre még bővebben visszatérek, megállapítja, az üzletszerűen folytatott dologi uzorát büntetendő cselekménynek minősíti és úgy a hiteluzsoránál, mint a dologi uzsoránál az üzletszerűséget a minősített uzsora büntetésével sújtja.

Ezen novella életbelépte óta Németország már több sikerrel küzd az uzsora elterjedése ellen, de nagyobb eredményeket csak a birodalmi polgári törvénykönyv életbelépte óta tud elérni azáltal, hogy a polgári törvénykönyv 138. §-a a polgári perbiróság-nak megadja a hatalmat, hogy tekintet nélkül arra, forog-e fenn büntetőjogi értelemben vett uzsora, vagy nem, az egyik fél szo-

rult helyzetének felhasználásával a másik félnek aránytalanul nagy előnyöket kikötő ügyletet semmissnek mondhatja ki és az in integrum restitutiot elrendelheti.

A német törvény álláspontján állanak az 1881. május 21-iki osztrák uzsora-törvény, az 1900. évi Gianturco-féle olasz és az 1903. évi svájci javaslat.

Hazánkban az 1883:XXV. t.-cz. alapján fejlődött felső bírósági gyakorlat a hitelezés és fizetési halasztás fogalmát megszorítólag értelmezte, a törvény rendelkezéseit csak a kölcsönügyletekre, ezek meghosszabbítására és az uzsorás kölcsön palástolására alkalmazta, ezáltal ajtót nyitva az uzsora számos egyéb nemeinek, melyek ilyen értelmezés mellett büntetlenül pusztíthattak. De a kölcsönuzsorára alkalmazott büntetések is annyira enyhék voltak, a mellékbüntetések oly kevéssé feleltek meg a preventio céljának, hogy a törvény rendelkezései még a kölcsönuzsora továbbterjedésének meggátolására is elégtelennek mutatkoztak. A polgári bíróságok sem nyújthattak a károsult feleknek elegendő oltalmat, mert a magánjogi semmisség következményei csak a törvény magánindítványi rendszerénél fogva, szűk körben érvényesült, bünvádi eljárás folyamán állhattak be.

A sajtó és a közvélemény mind türelmetlenebbül sürgette a szigorúbb törvényhozási intézkedéseket, a mozgalom élére az országos magyar gazdasövetség állott és 1902. évi emlékiratában a reform érdekében oly hatalmas érvekkel szállott síkra, hogy azok behatása alatt Plósz Sándor igazságügyminister 1903. május 29-én a képviselőház elé terjesztette törvényjavaslatát, mely ugyan nem tárgyalatott, de melyet Günther Antal igazságügyminister a fogalom meghatározásra vonatkozó stiláris módosítással 1907. évi december 18-án újból benyújtott és az 1908. évi igazságügyi költségvetési vita alkalmával a legközelebbi jövőben megvalósítandó sürgős reformok közé sorolt.

Ezen javaslat nagy lépést tesz előre, midőn az uzsorás jellegű ügylet ismérveit alanyi és tárgyi mozzanatok tüzetes és szabatos meghatározásával állapítja meg. Alanyi mozzanat a másik fél szorult helyzetének, értelmi gyengeségének vagy tapasztalatlanságának kihasználása, tárgyi mozzanat pedig oly előny kikötése vagy szerzése, amely a szolgáltatás értékét az eset körülményeihez képest feltűnően aránytalan mértékben meghaladja.

A hitelezésnél előforduló uzsoránál a hitelre szoruló fél a nyerendő hitel fejében, mely részére lehetővé teszi valódi vagy vélt szükségleteinek kielégítését anélkül, hogy az ellenértéket nyomban kellene szolgáltatnia, legkönnyebben hajlandó uzsorás előnyök nyújtására. Emellett az uzsorás hitelügylet oly függő helyzetbe hozza a hitelnyerőt a másik féllel szemben, amely az ügylet későbbi lebonyolításánál szabad akaratelhatározásának érvényesülését rendszerint lényegesen befolyásolja és a további kizsákmányolások lehetőségét jelentékenyen megkönnyíti. Azért a hiteluzsora akkor is büntetendő cselekmény, ha a tervszerűség nem állapítható meg.

A büntetőjogi megtorlás, mely ilyenkor mindenképpen indokolt, nincs csupán a kölcsönügyletek kötésénél és meghosszabbításánál előforduló visszaélésekre korlátozva. A kölcsönszerződés és ennek meghosszabbítása csak egyik ügyleti alakja a hitelezésnek. Bármely vagyoni értékű szolgáltatásra irányuló kétoldalú szerződésnél előfordulhat az, hogy az egyik fél saját szolgáltatását akár a szerződés törvényes tartalma, akár a felek megegyezése értelmében a jelenben teljesíti, tehát előlegezi, a másik fél által annak ellenértékeül nyújtandó szolgáltatás pedig a jövőben lesz teljesítendő. Tehát ez a hitelügylet criteriuma, nem pedig az, hogy kölcsön alakjában nyújtatik-e az előlegezett előny.

A javaslat a hitelezésnek — gazdasági fogalmának megfelelően — ezt a tágabb értelmet tulajdonítja s ehhez képest az itt szóbanforgó büntetethőség szempontjából közömbös, mily ügylet keretében nyer kielégítést a hitelre szoruló fél hitelszükséglete, nevezetesen, vajjon oly ügyleti alak használtatik-e erre, mint a kölcsön, melynek közvetlen ügyleti célja a hitel nyújtásában áll, avagy olyan, amely, mint p. o. a vétel, bérleti, munkabéri szerződés, csak az ellenértékként szembenálló szolgáltatásoknak időbeli szétválasztása által válik erre alkalmassá. Az utóbb érintett ügyletek körében előforduló visszaélések nemcsak akkor torlandók meg, ha a felek tiltott kölcsön palástolására használják fel ez ügyleti formákat, hanem akkor is, amidőn ezek az ügyletek rejtett cél palástolása nélkül egész tartalmukkal a felek valódi akaratának felelnek meg. Nem lehet döntő e részben az sem, hogy mi képezi a hitelezett szolgáltatás tárgyát. A kölcsönszerződés tárgya sem mindig készpénz; lehet egyéb helyettesíthető dolog is. De nincs is abban semmi különbség, hogy a hitelre szoruló fél, akinek p. o. élelmiczikkekre van szüksége, ezek beszerezhetése céljából

pénzt vesz-e kölcsön, avagy egyenesen az élelmiczikkeket veszi meg hitelbe. A hitelnyújtás szempontja alá esik a kötelezettség teljesítésére engedett halasztás és a már fennálló követelések módosítása vagy megszüntetése.

A hiteluzsorától lényegesen különbözik a dologi uzsora. Az a javaknak egy időben (Zug um Zug) végbemenő cseréjét uzsorás előnyökkel közvetítő szerződés, ha az ügylet nem már fennálló követelés megszüntetését célozza, vagy ha a nem egyidejűleg végbemenő értékcserenél nem a hitelt nyújtó, követelését módosító vagy megszüntető fél, hanem a másik fél, tehát az, akinek a hitelt nyújtották, akinek érdekében a követelés módosítottatik vagy megszüntetettik, köti ki vagy szerzi meg az az uzsorás előnyöket. Az uzsorának ezeket az eseteit a törvény hatályosságának csorbítása nélkül figyelmen kívül hagyni nem lehet, annál kevésbbé, mert az uzsorának természete az, hogy ha nincs általánosan eltiltva, az ügyleteknek azt a körét támadja meg, amelyre a tilalom ki nem terjed; szükséges tehát, hogy a törvény az uzsorás jellegű ügyleteket kivétel nélkül, tehát nemcsak a hitelnyújtás körében, hanem bármely más esetben is tilalom alá helyezze, mert az erkölcsi érzékkel és jogrenddel ellenkezik minden oly haszonszerzés, mely az ehelyütt szem előtt tartott körülmények közt a gyengébb fél kihasználásán alapul. Az ily visszaélések ellen azonban a hitelezéssel és a követelés módosítása vagy megszüntetése segélyével elkövetett uzsora esetein kívül, többnyire hatályos és kielégítő lesz a magánjogi védelem s a büntetőjogi megtorlás sem a másik fél érdekében, sem pedig a köz érdekében nem feltétlenül szükséges. Minden ily esetet büntetéssel is sújtani, a forgalom érdekeit veszélyeztethetné, mert ha a szerződő félnek minden ily esetben attól kellene tartania, hogyha a szerzett haszon — az érette szolgáltatott ellenértékkel szemben — utólag túlságosan aránytalannak fog találtatni, emiatt bünvádi eljárás veszélyének is lehet kitéve: ez végeredményében a kelleténél túl megbéníthatná a forgalmat; ezt pedig [a törvényjavaslat lehetőleg kerülni kívánja és a dologi uzsora büntető megtorlását csakis akkor látja igazoltnak, ha valaki *tervszerű számítással* használja ki a nála gyengébb fél kedvezőtlen helyzetét aránytalan hasznok szerzésére.

Igy tehát meg van adva az uzsora két neme közötti különbség: A hitelezésnél előforduló uzsora, mely *tervszerűség nélkül is* büntetendő; a javak egyidejű cseréjénél végbemenő dologi uzsora,

mely csak *tervszerű számítás* esetén büntetendő. A hiteluzsorához tartoznak azon esetek, midőn akár kölcsönnél, akár más ügyleteknél (adásvétel, bérlet, munkabér, kiadói ügylet stb.) a teljesítés nem egy időben történik, amennyiben az egyik fél (az uzsorás) teljesítését előlegezi, míg az uzsorás előnyöket nyújtó ellenszolgáltatás csak később követelhető. Ellenben a dologi uzsoránál mindkét fél egyidejűleg teljesít. Idetartoznak példaképen azon esetek, midőn valaki szorult helyzetben kénytelen egy általa vállalt és határnapra teljesítendő kötelezettségre való tekintettel készpénzfizetés mellett élelmiszereket venni, munkáslakásokat bérelni, anyagkészleteket, vagy általa határnapra szállítandó terményeket a másik félnek uzsorás előnyöket nyújtó túlságosan aránytalan feltételek mellett beszerezni, de idetartozik azon eset is, midőn a hitelezésnél az uzsorás előnyök nem a hitelt nyújtó, hanem annak javára köttetnek ki, akinek a hitel nyújtatik, például ha ingatlanok hitelbe eladásánál nem az eladó szorul pénzre, hanem a vevő kénytelen szorult helyzeténél fogva bizonyos ingatlant megvenni és az eladó, ki a vételárat hitelezi, a szorult helyzet felhasználásával uzsorás előnyöket nyújtó feltételeket köt ki. Természetesen mindezen cselekmények *csakis tervszerű* kihasználás fenforgása esetén büntetendők.

Ezen megkülönböztetés mellett és azzal párhuzamosan fentartatik az uzsora mindkét neménél az egyszerű és a minősített uzsora közötti megkülönböztetés, melyet az eddigi jog is ismer, csakhogy a javaslat az uzsora qualificált eseteit büntetté nyilvánítja s börtönbüntetéssel sújtja.

Egyébiránt a javaslat nem annyira a túlszigortól, hanem attól vár kedvező eredményt, hogy az uzsorás jellegű visszaélések a gazdasági élet és a magánjogi ügyletek egész körében megbélyegeztessenek. A sértettnek hatályos eszköze a védelemre a vagyoni felelősségnek azon szigorúbb mértéke, melyet a javaslat az uzsorás ellen megállapít. Az uzsora legsúlyosabb eseteiben a kiutasításnak mint mellékbüntetésnek tágabb körben való alkalmazása hatályos eszköznek mutatkozik az uzsora elterjedésének meggátlására. Az uzsora azon eseteiben, melyek engedélyhez kötött ipar vagy foglalkozás gyakorlása körében követtetnek el, kedvező hatást vár a javaslat az illető ipar vagy foglalkozás folytatásától való időleges eltiltásnak, mint mellékbüntetésnek alkalmazásától.

A javaslat elejti az uzsora büntetendő cselekményének indítványi jellegét; az tehát összes eseteiben minden korlátozás nélkül hivatalból üldözendő. Ezt ugyan a javaslat kifejezetten ki nem jelenti, minthogy azonban büntetőtörvénykönyvünk szerint minden bűncselekmény miatt hivatalból indítandó meg az eljárás; hacsak ez kifejezetten a sértett fél indítványától függővé téve nincsen: ily kivételes rendelkezés hiányában a hivatalból való üldözés áll.

A hivatalból való üldözés elvét kiterjeszti a javaslat az új törvény hatálybaléptéig elkövetett vétségekre is, amelyek miatt az eljárás az új törvény hatálybalépte után megindítandó.

És most térjünk át a javaslat legerősebb oldalára, a magánjogi következményekre.

Semmis minden olyan szerződés (még ha nem is forog fenn a büntethető uzsora esete), amely által az egyik szerződő fél a másik szorult helyzetének, könnyelműségének, értelmi gyengeségének vagy tapasztalatlanságának kihasználásával oly vagyoni előnyt köt ki, vagy szerez a maga vagy harmadik személy javára, amely a saját szolgáltatásának értékét az eset körülményeihez képest feltűnően aránytalan mértékben meghaladja. Tehát az alaptalan gazdagodás uzsorás jellegű eseteiben még akkor is, ha a dologi uzsoránál a tervszerűség ismérvei nem forognak fenn. Szükséges azonban, hogy a feltűnően aránytalan mérvű vagyoni előnyök a másik fél szorult helyzetét, könnyelműségét, gyengeelműségét vagy tapasztalatlanságát *ismerve* szereztettek vagy köttettek ki. Ellenben a bűnvádi eljárás megindítása és egyáltalában az uzsora büntethetőségének különös feltételei, nevezetesen hogy a vagyoni előny kikötése vagy szerzése hitelnyújtás, halasztás, követelés módosítása vagy megszüntetése és dologi uzsoránál tervszerű számítással történt-e, a magánjogi következmények szempontjából figyelembe nem jönnek.

A javaslatnak ezen álláspontja lényegében megegyezik a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének 957. §-ával, mely így szól: „Semmis különösen minden oly szerződés, mely által az egyik fél a másik fél tapasztalatlanságának, könnyelműségének vagy szorult helyzetének felhasználásával a saját szolgáltatásának értékét aránytalanul meghaladó ellenszolgáltatást köt ki magának (uzsorás ügylet).“

A semmisség folyamánként kimondja a javaslat, hogy a szerződő felek mindegyike köteles természetben, vagy ha ez nem lehetséges, értékében az időközben húzott hasznokkal együtt vissza-

téríteni a másíknak azt, amit a semmis szerződés alapján kapott. A sérelmet okozó fél köteles visszatéríteni azt is, amit a semmis szerződés alapján harmadik személy kapott és a másik félnek okozott kárért teljes kártérítéssel tartozik. A sérelmet szenvedő fél felszabadul a visszatérítés kötelezettsége alól, amennyiben a kapott vagyoni előnytől hibáján kívül elesett. Ha a visszatérítés tárgya készpénz, a bíróság a teljesítésre a sérelmet szenvedett félnek kérelmére az ítéletben méltányos halasztást adhat és megengedheti azt is, hogy tartozását részletekben törlessze. Az engedett visszatérítési kötelezettség teljesítésének határideje is méltányosan meghosszabbítható. Ha a sérelmet okozó fél a sérelmet szenvedő fél által váltó vagy egyéb oly okiratot adatott magának, vagy másnak, amelynek jóhiszemű birtokosával szemben az alapul fekvő harmadik jogviszonyból merített kifogásnak helye nincsen, a sérelmet szenvedő fél követelheti, hogy a sérelmet okozó fél bírói letétbe helyezés által biztosítsa annak az esetleges kárnak összegét, amely a sérelmet szenvedő felet azáltal érheti, hogy az okiratot harmadik személy érvényesíti ellene. Uzsora miatt büntetésnek nincs helye, ha a tettes a feljelentés megtétele előtt a szerződés semmiségét a sértettel szemben elismeri és abból folyó fentemlített kötelezettségeinek eleget tesz. A semmis szerződésben megállapított követelésre szerzett biztosíték a visszatérítési és kártérítési követelés fedezetére szolgál.

Vád alá helyező főtárgyalást, vagy közvetlen idézést elrendelő büntető bírósági határozatnak a polgári eljárásban a végrehajtásra halasztó hatálya van. Ha büntető bíróság az uzorát jogerős ítélettel megállapította, a polgári bíróságnak ezzel ellentétes ítélete hatályát veszti és a polgári bíróság a per folytatólagos tárgyalását rendeli el. Ennek a végrehajtásra ugyanoly hatálya van, mint a felsőbb bíróság azon határozatának, amely a végrehajtás alapjául szolgáló határozatot feloldotta, vagy pót eljárás elrendelése mellett megsemmisítette.

Az uzoratórvény nem alkalmazható bejegyzett kereskedő terhére kikötött vagy szerzett előnyre, sem egyáltalában a 8°/o-ot meg nem haladó kamat kikötése vagy megszerzése esetére. Azonban kamatnak tekintendők a hitelintézetek által felszámítani szokott írásdíj, kezelési díj, jutalék, irodai átalány, megszavazási költség vagy más hasonló címen, habár alapszabályok értelmében szedhető járulékok is, azok kivételével, amelyek a hitelintézettel szer-

ződő felet törvény alapján terhelik (mint például a bélyegilletékek) és azok kivételével, melyeknél törvényen alapuló mentesség esete forog fenn, mint az osztrák-magyar bankra nézve az 1878. évi XXXV. t.-cz. és a bankalapszabályok 57. cikke alapján.

A törvényjavaslat megfelelő módon sujtja a gazdasági élet terén előforduló mindazokat a visszaéléseket, amelyeknél az egyik fél gyengesége aránytalan haszon szerzésére kizsákmányoltatik. A javaslat rendelkezései alá fognak esni nevezetesen a gabona-elővételi ügyleteknek az utóbbi időben sok oldalról panaszolt uzorás jellegű esetei is.

Ezek a javaslatnak a mostani jogot módosító határozmányai, melyekről el kell ismerni, hogy szigorú erkölcsi felfogásból kiindulva, az igazságügyi politika egyik legfontosabb és legnehezebb problémáját a modern jogtudomány elveivel és a szociális politika kívánalmaival összhangban a leglelkiismeretesebb alaposággal oldja meg és hogy ez a javaslat az előbb ismertett német birodalmi törvények színvonalát messze túlhaladja. Ha ezen javaslat törvénynyé válik, a büntető bíró nem lesz többé kénytelen, mint eddig, néha a legerkölcstelenebb kiszipolyozás eseteiben is a büntető törvény 1. §-a alapján felmentő ítéletet hozni, csupán azért, mert a törvény fogalom meghatározása nem tudott a világos distinctio magaslatára emelkedni, a polgári bíró pedig felszabadul a mostani jog azon megszorításától, hogy az ügylet érvénytelenségét csak a büntető bíróság és ez is rendszerint csak a sértett fél indítványára mondhatja ki.

Ez az újítás nagyhorderejű, mert azáltal, hogy a polgári bíró az ügylet semmisségét saját hatáskörében a bünvádi eljárástól függetlenül megállapítja és ennek jogkövetkezményeit megítéli, a sértettnek sokkal szélesebb körben és sokkal hatályosabb védelmet nyújt, mintsem jelenlegi jogunk szerint lehetséges.

Hátra volna még azon kérdés, hogy ezen reform időszerű-e? vagyis lehet-e arra számítanunk, hogy a többnyire bonyolódott, palástolt és azért nehezen felismerhető uzorás ténykedés, különösen a dologi uzoránál az esetek jelentékeny számában hivatalból üldöztetni fog? midőn sajnos, fogyatékosan szervezett és az állami rendőrző központtal csak közvetetten összefüggő autonom rendőrségeink a vagyon és személybiztonság őrizése tekintetében feladatuknak csak hiányosan tudnak megfelelni és nem kellene-e erre való tekintettel helyi rendőrségeinknek talán a bizonytalan

messze jövőben tévelygő újjászervezését és modern alapokra fektetését bevárni, nehogy az uzsora elleni küzdelemben azon csalódás érje hazánkat: „hogy a törvény mint jogi parancs hatályossága problematicussá válhatnék és a törvény nem lenne más, mint óhaj, mint jelszavaknak jogi parancs alakjába öntése, elméletileg helyesnek, elismert elveknek írásba foglalása.“ (Dr. Kunz Jenő: A jog.)

A javaslat szerencsés conceptiója mellett ettől a veszélytől nem igen kell tartanunk. Nagyon helyes eszme a magánjogi semmisség kérdésének egész complexumát, az általános polgári törvénykönyv életbeléptének bevétele nélkül, már magában az uzsoratorvényben megoldani.

Az uzsora elleni küzdelemben Németország kitűnő rendőri szervezete mellett is csak akkor tudott nagyobb eredményeket elérni, midőn az ügylet semmisségének kimondását a polgári perbiróság által, a büntető megtorlástól függetlenítette.

Ha egyszer a polgári perbirónak meg van adva a hatalom arra, hogy az ügylet semmisségét a bűnvádi eljárástól függetlenül bírálja el és a bíró e részben a már folyamatban lévő perben a felek külön előterjesztéséhez kötve nincsen, a gyakorlatban előreláthatólag mind számosabbak lesznek azon esetek, midőn első sorban a polgári perbiróság semmisíti meg az ügyletet és amennyiben büntetőjogi értelemben vett uzsorás ténykedés jelenségei is forognak fenn, ítélethozatal után hivatalból közli az ügylet a büntető birósággal. Ezen esetekben a büntető biróság többnyire már tisztázott tényállással fog szemben állani, mely nem prejudikál ugyan a büntető biróság eljárásának, de feladatát nagyban megkönnyíti. Ilyképen már ezen úton is a törvény megtorló intézkedései az esetek sokkal nagyobb számában fognak érvényesülni, mint eddigi jogunk szerint lehetséges volt és ez az uzsora elleni eredményes küzdelemre alapos kilátást nyújt.

Mindezekért óhajtanunk kell, hogy a reform minél előbb megvalósuljon.

Dr. Fitz Pál

oraviczabányai kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

189. A kir. ítélőtábla az elsőbiróság végzésének a kir. közjegyző, mint csődvagyon leltározásával megbízott bírósági kiküldött díjai megállapítását tárgyazó egyedül neheztelt részét részben és akként változtatja meg, hogy a nevezett kir. közjegyző részére az elsőbiróság végzésében 1. és 2. pont alatt megállapított napidíjak összegét 112 K-val felemeli, összesen tehát 310 K-ban állapítja meg. Mert az 1880:LI. t.-cz. 25. §-ban foglalt rendelkezésnek helyes értelme az, hogy a csődtömegnek több napon át történt leltározási díjának megállapításánál, nem a naponként összeírt tárgyak értéke külön-külön, hanem a csődtömeghez leltározott összes tárgyaknak összértéke veendő alapul és minthogy a kérdésben forgó csődtömeghez tartozóan leltározott tárgyak összértéke az 1000 K-t meghaladja és a leltározás a csődleltár tanúsága szerint 31 félnapon át teljesített, a csődtömeg leltározásáért az 1880:LI. t.-cz. 25. §-nak 2. bekezdése értelmében félnaponként 10 K, összesen tehát 310 K jár, a kiküldött kir. közjegyzőnek, mint bírói megbízottnak. E czímen felszámított díjait tehát az elsőbiróság végzésének részbeni megváltoztatásával, a megállapított 310 K-ban kellett megállapítani. (Budapesti tábla 1909. április 5. 623. V. sz.)

*

190. A kérdéses zálogjog a keresetlevélhez C) alatt mellékelt váltó s az annak hátlapjára vezetett bekebelezési engedély alapján kebelezetett be az alperes részére. A bejegyzés érvényességét felperesek azon az alapon támadják meg, hogy a bekebelezési engedély egyszerű magánokirat, amennyiben pedig az ingatlan tulajdonosa ezt az okiratot a felesége (alperes) részére állította ki, az 1886:VII. t.-cz. 22. és 23. §-ai szerint az okiratban foglalt ügyletnek, mint a férj ingatlanát a felesége javára terhelő nyilatkozatnak érvényességéhez elengedhetlenül megkívántatik az engedélynek közokiratba foglalása. Az 1886:VII. t.-cz. 23. §-a szerint a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat abban az esetben kívántatik, ha váltóbeli kötelezettség „vállalására hatalmazza fel“ egyik házastárs a másikat; amennyiben pedig a 24. § szerint a 21. és 22. §§ intézkedései a váltókra ki nem terjednek, kétségtelen, hogy a házastárs által a házastárs javára kiállított váltónak, mint olyannak érvényességét és joghatályát a törvény 23. §-ának fent idézett rendelkezése nem korlátozza. Minthogy pedig a tkr. 88. §

értelmében a zálogjog pusztá váltó alapján is érvényesen bejegyezhető: ennél fogva a fenforgó esetben közömbös az a körülmény, hogy nem egyedül a váltó, hanem az arra vezetett bekebelezési engedély figyelembevételével is rendeltetett-e a zálogjog bejegyzése. Felpereseket tehát a pusztán a zálogjogi bejegyzés érvénytelenségére alapított keresetükkel helyesen utasította el a másodbiróság. (Curia 1909. szept. 28. 1944. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

191. A kérelem alapjául megjelölt könyvkivonat tartalma mellett az a vélelem harczol, hogy az abba bevezetett tételek a könyv tulajdonosának üzlete köréhez tartozó ügyleteire vonatkoznak s minthogy ennek ellenkezőjére támpont nincs, s minthogy a kereskedő a készpénzként adott összeget könyveibe bevezetni jogosult, az előjegyzést annál is inkább elrendelni kellett, mert a könyvkivonat a telekkönyvi rendtartás 88. §-a c) pontjának megfelelő. (Szegedi tábla 1909 április 5. 826. sz.)

A másodbiróság végzésének megváltoztatásával az elsőbiróság végzése helybenhagyatik indokolása alapján és azért, mert a könyvkivonat ama tartalmából „készpénzért 20,000 kor.“ a követelés jogcíme ki nem tűnik. (Curia 1909. október 8. 3647. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

192. A K. T. 177. §-a szerint a közgyűlés tárgyai minden meghívásban kiteendőek és érvényes határozat csakis akként kijelölt tárgyak felett hozható. Ezen szakasz nem állapítja meg olyan tüzetesen, hogy a közgyűlés tárgypontozatába felvett tárgyak mi módon jelölendők meg, az a rendelkezése azonban, hogy a közgyűlés csak a tárgysorozatban felvett tárgyak felett határozhat, nem magyarázható másként, mint úgy, hogy a meghívásban a tárgysorozat olyan világosan és részletesen megjelölendő, hogy abból minden részvényes egész bizonyossággal megtudhassa, hogy a közgyűlés elhatározása alá minő kérdések kerülnek, s hogy ekként a tárgysorozat elegendő felvilágosítást nyújtson a hozandó határozatok horderejéről is. Folyamodó által közzétett meghívóban foglalt azon általános kitétel által „az alapszabályok részbeni módosítása és bővítése“, a közgyűlés tárgya világosan és részletesen megjelölve nem lévén, az elsőbirósági végzésnek felfolyamodással megtámadott azt a részét, mely szerint az alapszabályok módosítására vonatkozó egyes határozatokat megsemmisítette, ezen indokból helybenhagyni kellett. (Budapesti tábla 1909 szeptember 23. 2505. v. sz.)

*

193. A K. T. 150. §-ának 5. pontja, valamint a 156. § rendelkezéséből nyilvánvaló, hogy az alapítók vagy a részvényesek valamelyike a részvénytársaság alaptőkéjéhez oly betéttel is járulhatnak, amely nem készpénzben áll. Az idézett §-ok azon további rendelkezése pedig, hogy a tervezetnek magában kell foglalni az ilyen betételt és annak értékét; hogy továbbá a betétel értékét, valamint az átvett tárgyakért adandó részvények számát az alakuló közgyűlés állapítja meg azzal a korlátozással, hogy az ilyen betételnek a tervezetben megállapított árát feljebb nem emelheti, nem hagy fenn kétséget aziránt, hogy a nem készpénzbeli betét tárgya minden olyan vagyontárgy lehet, amely vagyoni értékkel bír. A gazdasági forgalomban pedig vagyontárgyak nemcsak dolgok, hanem minden oly jog, jogosítvány, esetleg czég, szabadalom, avagy vevőkör átengedése, vagy más oly szolgáltatás (prestatio) is lehet, amelynek meghatározható vagyoni értéke van. A felperes által a kapott 8000 darab részvényért a társaságba adott betétel az alapítási tervezet szerint, amellyel a felperes teljes idejét a részvénytársaság által megkivánt mérvben a társulat ügyeinek szenteli, a többek közt is főként abban állott, hogy felperes a tulajdonát képezett műselyemgyártásra vonatkozó szabadalmakat és jogokat alperesnek átengedte s megengedte, hogy a gyártandó selymet alperes a felperesről elnevezhesse. A felperes betétjeként meghatározott fent kiemelt közreműködés pedig nem azonos az A) alatti szolgálati szerződésben a felperesre ruházott azzal a munkakörrel, mely szerint a felperes az alperes ausztria-magyarországi gyárainak ott részletesen körülírt vezérigazgatói teendőit vállalta magára. A felperes ezen vezérigazgatói működéséért az A) alatti szerződésben megállapított ellenszolgáltatás ennél fogva egyáltalában nem tekinthető e részben személyes közreműködése alakjában is adott betétele ellenértékének, hanem egy meghatározott munka teljesítéséért kikötött szolgálati díjnak, amelyre a K. T. 156. §-ának tiltó rendelkezése semmiképen sem alkalmazható. (Curia 1909 szeptember 7. 303. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

194. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 6. §-ában foglalt abból a rendelkezésből, hogy az okiratra a végrendelező nevét az olvasni és írni tudó tanúk egyike mint névaláíró írja alá, a végrendelező pedig kézjegyével ellássa és hogy ezeknek megtörténte magán az okiraton a tanúk által igazoltassék, kétségtelenül kitűnik, hogy az írni nem tudó végrendelező által alkotott végrendelet érvényességének oly lényeges alaki kelléke annak, magának az okiraton való kitüntetésének, hogy a végrendelező nevét az okiraton szereplő írni tudó tanúk egyike írta legyen alá, hogy ennek a kelléknek hiánya utólagosan, tanuvallomásokkal nem pótolható és fenn-

forgása esetén a végrendelet érvénytelenségét vonja maga után. Amidőn tehát a felebbezési bíróság abból a ténymegállapításból, hogy a végrendelező nevének aláírójaként kitüntetett K. V. az okirati tanúk között nem szerepel, azt a jogi következtetést vonta le, hogy a végrendelet a törvény által előírt alaki kellékekkel nem rendelkezik s ehhez képest a végrendeletet érvénytelennek nyilvánította: az anyagi jogszabály helyesen alkalmazta. (Kolozsvári tábla 1909. június 21. G. 107. sz.)

*

195. Ha a házastársak megállapodnak abban, hogy vagyonukról mindkettőjük rokonai, vagy általuk közösen kijelölt harmadik személyek javára végrendeleznek s ezt a megállapodásukat a végrendelet együttes megalkotásával arra való tekintet nélkül fogantatják, hogy a kedvezményezettek melyik házastárs rokonai, vagy hogy melyik házastárs által jelöltettek ki és hogy a nekik külön-külön juttatott vagyonrészek melyik házastárs tulajdonai, egyben a túlélő házastárs javára az előbb elhalálozó vagyonára a haszonélvezet, a kedvezményezett rokonok illetve harmadik személyeknek el nem hagyományozott javaikra pedig a kölcsönös öröklési jogot biztosítják, a házastársak mindegyike kétségtelenül a másikkal az övével egyező elhatározása folytán járult a végrendelethez és köztük oly szerződészerű viszony létesül, mely a sajátja felett való egyoldalú rendelkezéstől a házastársak mindegyikét elzárja. Eszerint K. I. túlélő házastársnak az a cselekménye, hogy a végrendeletben foglalt intézkedések elfogadása után a kölcsönös végrendeletben felperesnek hagyományozott lakházat és belsejéget, a D) alatti foglalt jogügylettel alperesre ruházta, nyilvánvalóan felperes öröklési igényének kijátszására irányult, amely cselekményben alperesnek részesedését már egymaga az a tény megállapítja, hogy örökhagyók kölcsönös végrendelete kihirdetésénél 1906. márczius hó 7-én jelen volt s a végrendeletnek felperesre vonatkozó részéről tudomást szerzett. Ezek szerint úgy K. I. túlélő házastárs, valamint alperes a D) alatti jogügylet alkotásánál felperesnek a kölcsönös végrendeleten alapuló öröklési igényének megcsorbitása céljából rosszhiszeműen jártak el annyival inkább, mert alapos az a feltevés is, hogy néhai K. I.-tól szinleges ügylettel szerezte meg a kérdésben forgó ingatlant, amely megállapításnak következménye az, hogy a szóbanforgó jogügylet felperesnek érdekeit nem érintheti s azzal szemben joghatály nélküli. Az előadottak alapján felperesnek örökösödési igényét a többször említett D) alatti adásvételi szerződésben foglalt jogügylet meg nem szüntethetvén, felperes keresetének feltétlenül helyt adni s ehhez képest öröklési igényének megállapítása mellett, a rendelkező részben megjelölt ingatlanra tulajdonjogát megítélni, alperest az ingatlan birtokának kiadására s az elvont hasznok megfizetésére kötelezni kellett. (Curia 1909. szept. 29. 2206. sz.)

*

196. A felperes azon állításának bizonyítására, hogy neki az örökhagyó ellen 600 K készpénz iránti követelése áll fenn, alperes tagadásával szemben egyedül az örökhagyó végrendeletére hivatkozott bizonyíték gyanánt, s abból a perbeli álláspontjából kifolyóan, hogy ő követelése mellett az örökhagyó végrendeletén s illetve az örökhagyónak ezen végrendeletben kifejezésre jutott elismerésén kívül egyéb bizonyítékot szolgáltatni nem köteles, még a követelésének alapjául szolgáló tényeket sem adta elő. Minthogy a végrendeletben foglalt ilyenmű elismerés a szükségörökösökkel szemben egymagában bizonyítékul el nem fogadható, mert ez a szükségörökös a törvénynél fogva megillető kötelesrészhez való jog kijátszására vezethetne: ennél fogva nem fogadható el bizonyítottan, hogy a felperesnek az örökhagyó ellen 6000 K követelése van, miért is felperest el kellett utasítani azzal a részével, hogy az ő 6000 K iránt támasztott követelése a hagyatékok terhei közé felvétessék. (Curia 1909. június 28. 1798. sz.)

*

197. A kereseti közös ingatlan peres felek által a házasság tartama alatt szerzett ugyan, azonban minthogy ezen ingatlanra a tulajdonjog a telekkönyvben felerészben a felperes, felerészben pedig az alperes javára kebelezetett be s ekképen a közös szerzemény a felek akaratából már a házasság tartama alatt megosztott, miáltal a mindenik fél nevében álló ingatlannak vonatkozó része felett az illető tulajdonos oly jogot szerzett, amelynél fogva a felett, mint külön vagyona felett már a házasság tartama alatt is szabadon rendelkezhetik: kétségtelen, hogy az közszerzemény jellegű vagyonnak többé nem tekinthető s így téves az elsőbíróságnak az az álláspontja, hogy felperes azért sem követelheti ezen ingatlan feles részének hasznait, mert annak, mint a közszerzemény felerészének kiadása sem igényelhető a házasság végérvényes felbontása előtt. Az elsőbíróság ítéletét mindazonáltal helybenhagyni kellett a benne felhozott egyéb indokoknál fogva s még azért is, mert a közösen kezelt és használt vagyona nézve a házasság tartama alatt mindegyik házastárs csak a vagyona közös kezelésébe, illetve használatába való bocsátást követelheti az esetben, ha abból a másik házastárs által jogtalanul kizárattott, ellenben a vagyona vagy hasznainak kiadásához, illetve megtérítéséhez a házastársnak hitvestársával szemben a házasság fennállása alatt csak oly vagyona van igénye, melynek, mint az illető házastárs külön vagyónak kezelését és haszonélvezetét utóbbi a maga részére kifejezetten fentartotta. Ez az eset azonban e helyütt fenn nem forog, mert amint az elsőbíróság vonatkozó indokaiban helyesen kifejtette, a peres felek a kereseti ingatlant házasságuk alatt együtt vásárolták, az azon lévő lakházat a vétel ideje óta különválásukig együtt laktak, egyéb részeit pedig megfelelő építkezéssel akként rendez-

ték be, hogy az az alperes bérkocsis iparának folytatására is alkalmas legyen, tehát a céljuk az volt, hogy azt a felek házasságuknak egész tartama alatt közösen hasznélvezhessék, illetve a felperest illető felerész is alperes kezelése alatt maradvá mindaddig, amíg a házasság közöttük jogérvényesen fel nem bontatik, a jelzett célra használhassák. Ezt a használatot tehát felperes az alperestől ezidő szerint nemcsak hogy el nem vonhatja, de ennek ellenértéke fejében tőle használati díjat sem követelhet. (Curia 1909. szeptember 16. 2920. sz. a bpesti tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

198. A második özvegynek az 1840 : VIII. t.-cz. 18. §-a alapján egy gyermekrész hasznélvezetére kiterjedő özvegyi joga terheli az egész hagyatéki vagyont és így terheli a hagyatéki vagyonnak azt a részét is, amely a törvényes osztályrészére szorított, vagy a még törvényes osztályrészben sem részesülő örökösnek jutott. Alperes tehát azon a czímen, hogy a hagyatéki vagyomból neki jutott értékkel megajándékozott örökösársával szemben még törvényes osztályrészére nézve sem nyer teljes kielégítést, a neki jutott vagyomból egy gyermekrésznek, vagyis egyharmadnak, a felperes második özvegy birtokába bocsájtását jogosan nem tagadhatja meg, önként értetvén, hogy a jelen perrel alperes és örökösársára közötti jogviszony elbirálva nincsen, s alperes köteleléséből eredő igényét fivérével szemben érvényesíteni jogosult. (Curia 1909. augusztus 31. 1925. sz.)

*

199. Alperes a G) a. okirat szövege szerint arra is kötelezettséget vállalt, hogy a felperes üzletéhez nemcsak hasonló, hanem azzal vonatkozásban álló vállalatoknál a kikötött időn belül működni nem fog. E kitétel szerint elsőrendű alperes nemcsak attól tiltatott el, hogy egy meghatározott iparágban iparszerűleg ne foglalkozhassék, hanem attól is, hogy közreműködhesék bármily oly vállalatban, mely felperes üzletével vonatkozásban áll. A G) a. okirat szerint az egész osztrák-magyar monarchia területére értett ez a korlátozás tehát kétségen kívül oly terjedelmű, mely elsőrendű alperesnek el nem idegeníthető jogai tekintetében az iparszabadság elvébe ütközik s ennél fogva joghatálylallyal nem birhat. (Curia 1909 szeptember 30. 568/v. sz.)

*

200. Állandó joggyakorlatunk szerint a kereskedőosztályhoz tartozó házastársaknak a házasság tartama alatt szerzett vagyonáról az a vélelem, hogy ez a vagyon közszerzemény, amelynek kezelő és rendelkező joga a férjet illeti meg. Ezzel a vélelemmel szemben az igénylő feleség tartozik bebizonyítani vagy azt, hogy az igényelt ingókat még a házasság megkötése előtt megvált pénzén vásárolta és így azok az ő külön vagyonát teszik, vagy pedig olyan tényeket, amelyekből kimutatható, hogy bárha azokat a házasság tartama alatt szerezték is, azokra, mint az ő külön vagyonából és külön keresményéből származottakra, a kezelő és rendelkező jog őt és nem a férjét illeti meg. Az ingóknak ilyen jogi minőségét nem lehet megállapítani abból a tényből, hogy azt az üzletet, amelynek vezetésében a férj mint általános meghatalmazott résztvevett és amelyet csaknem kizáróan ő vezetett, a felperes nő czége alatt folytatják, hogy a könyvek az ingók vásárlójául és fizetőjéül a feleséget tüntetik fel, az üzletfelek pedig levelezésüket a felperes igénylő nő czégéhez intézik. Az igényelt ingók ilyen minőségének megállapításához szükséges, hogy a feleség bizonyítsa tényként még azt is, hogy ő ezeket az ingókat vásárlásuk alkalmával oly pénzzel fizette ki, amely az ő külön vagyona és hogy a lefoglalt követelés az ő üzletkötésének a közvetlen eredménye (hasonló értelemben döntött a Curia 1908 augusztus 30-án, G. 166. sz.). Mivel pedig a felebbezési bíróság megállapította tényállás szerint, a felperes a foglalás alól fel nem mentett ingók tekintetében ilyen tényeket nem bizonyított, a keresetnek helyt adni nem lehetett. (Curia 1909 október 8. G. 119. sz.)

*

201. Az 1908 : XLI. t.-cz.-nek az 1881 : LX. t.-cz. 51. §-a helyébe lépett 2. § 1. pontja abban tér el az említett régiebb törvény intézkedésétől, hogy míg az 1881. évi LX. t.-cz. 51. §-ának b) pontja szerint az istentiszteletre szánt helyiséghez tartozó szerelvények csak annyiban voltak mentések a foglalás alól, amennyiben magántulajdont nem képeztek, addig az újabb törvény az istentiszteletre szánt tárgyakat általában kiveszi a végrehajtási foglalás alól. Ebből nyilvánvaló, hogy az istentiszteletre szánt helyiséghez tartozó szerelvények, — mint amilyenek a templomi imaszékek is — akkor sem foglalhatók le s következőleg a csődtömeghez sem leltározhatók, ha azok magántulajdont képeznek és nem foglalható és nem leltározható a csődtömeghez az ily tárgyaknak használati joga, vagyis a pótleltárba összeirt templomi ülés sem. Ugyanazért helyes az elsőbíróság végzése, mely szerint a fentebb megjelölt templomi imaszékeket s illetve templomi ülést folyamodók előterjesztése folytán a csődleltár és pótleltárból törölnetni rendelte. (Budapesti tábla 1909. szeptember 22. 2269. sz.)

*

202. Az okiratban foglalt egyezség a felek közt folytatott házasságon kívüli viszonynak közös megegyezéssel történt megszüntetése alkalmával jött létre. Ez az egyezség tehát a jó erkölcsökkel meg nem egyeztethető viszony megszüntetésére és arra irányult, hogy alperes némi kárpótlást nyerjen a végleg megszüntetett házasságon kívüli viszonyból eredő hátrányos következményekért és terhei a viszony megszűnése utáni időre könnyebbíttessenek. Az alperesnek nyújtott vagyoni előny nem a fennállott viszony folytatása vagy előmozdítására, hanem épen ellenkezően annak megszüntetése s a jó erkölcsöknek megfelelő élet megkezdése céljából adatott, illetve ígértetett, a kérdéses ügylet tehát a jó erkölcsökbe ütközőnek nem tekinthető. (Curia 1909. szeptember 14. 1709. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

203. Ha a felszámoló szövetkezet tagjai részvénytársaságot alakítanak és a szövetkezet ingatlan vagyona a részvénytársaságra ruháztatik át: az után az ellenérték után, amelyet a részvénytársaság a felszámoló szövetkezet részére szolgáltat, $4\frac{3}{10}\%$ vagyónátruházási illeték fizetendő. (1281/1909. P. sz.)

*

204. Ha a részvények akkép bocsáttatnak ki, hogy a részvényesek a részvényekben kifejezett értéken (a névértéken) felül bizonyos összeget a tartalékalapba fizetni tartoznak, a részvények kibocsátása után az illetékdíjjegyzék 89. tétele I. B. a. pontjában meghatározott illeték csak az egyes részvények kifejezett értéke (névértéke) szerint fizetendő. (7793/1909. P. sz.)

*

205. Ha a hagyaték ingatlan vagyona az örökös ellen fennálló követelés biztosítása céljából, a telekkönyvi rendtartás 74. §-a alapján, az ezen szakasz szerinti joghatálylyal jegyeztetik be a zálogjog és később a zálogjog azért töröltetik, mert az ingatlanból az illető örökösnek mi sem jutott: a zálogjog bejegyzése után kiszabott vagy lerótt telekkönyvi bejegyzési illeték törlendő, illetőleg visszatérítendő. (7226/1908. P. sz.)

*

206. A haszonbéri szerződéstől járó illeték kiszabásánál azoknak a mellékszolgáltatásoknak értéke, amelyek teljesítésére a haszonbérlő a magánjog szabályai szerint külön kikötés nélkül is kötelezve van — minő a haszonbérelt dolog és alkotórészeinek jókarban tartása, — az illetékköteles bérértékhez hozzá nem számítható, még akkor sem, ha a haszonbérlő a haszonbéri szerződésben azon szolgáltatások teljesítésére külön kötelezi is magát. (9197/1909. P. sz.)

*

207. Ha ingatlanok közös tulajdonosai a vagyonközösséget akkép szüntetik meg, hogy a közös ingatlanokat részben az egyes társtulajdonosoknak, részben pedig másoknak eladják és a vételárak felett osztoznak meg: a vásárló tulajdonostársak által fizetendő adásvevési illeték kiszabásánál a velők kötött adásvevési szerződésben megállapított vételárból levonandó az az összeg, amely őket az összes ingatlanok vételárából mint tulajdonosokat megilleti és csak az ezen összeg levonása után fenmaradó vételár után követelhető tőlük jogosan az adásvevési illeték. (15793/1909. P. sz.)

*

208. Ha az ingatlan felett kötött adásvevési szerződéstől a szerződő felek a szerződés teljes és végleges fogamatba vétele előtt közös beleegyezéssel elállanak, az ingatlanok az eladó részére történő visszabocsátása után $4\frac{3}{10}\%$ vagyónátruházási illeték jogosan nem követelhető, még akkor sem, ha a vevő javára a tulajdonjog már telekkönyvileg bekebelezve volt. (6533/1909. P. sz.)

*

209. Ha a helyiérdekű vasut több évi üzemben állása után, részvénytőkéjének felemelése céljából új részvényeket bocsát ki: a kibocsátott új részvényekre az 1880:XXXI. törvénycikk 5. § b) pontjában meghatározott illetékmentesség ki nem terjed. (4490/1909. P. sz.)

*

210. A közjótékonyági célra rendelt örökség, hagyomány és ajándékozásra nézve az 1868:XXIII. törvénycikk 21. §-ban (az illetékdíjjegyzék 4. tétele jegyzetében és a 95. tétel B. g) pontjában) biztosított illetékmentesség megállapítását nem zárja ki az a körülmény, hogy az örökség, hagyomány, vagy ajándék jótéteményeiben csak bizonyos város vagy felekezet kötelékébe tartozó személyek részesülhetnek. (5541/1909. P. sz.)

*

211. Az ingatlan felett kötött jogügylet illetékszabás végett a bélyeg- és illetékszabályok 127. § b) pontjának negyedik bekezdése alapján a telekkönyvi hatóság helyett a telekkönyvi betétszerkesztő bizottság útján is érvényesen és joghátrány nélkül bejelenthető. (13825/1909. P. sz.)

*

212. A kereskedelmi könyv után bélyegjegyekkel lerovandó illetékre nézve az elévülési idő attól a naptól kezdve számítandó, amely napon a könyvben az első bejegyzés történt. (4044/1909. P. sz.)

Közlemények.

A közjegyzőség bevezetése Bosznia-Hercegovinában.
Mint értesülünk, a közös pénzügyministeriumban a bosznia-hercegovinai ügyvédség újjászervezésével egyidejűleg foglalkoztak a közjegyzőség bevezetésének eszméjével is. Az országos kormány azonban arra a meggyőződésre jutott, hogy a közjegyzőségnek, melynek teendőit ezidőszert a bíróságok végzik, bevezetését a jogi és gazdasági viszonyok ezidőszert már azért sem engedik meg, mert eltekintve néhány egészen kivételes helytől, a fővárostól és egy-két nagyobb várostól, az egyáltalán nem volna életképes. Az ország különleges intézményei, nevezetesen a még török alapon nyugvó ingatlanjog, az ingatlanokra vonatkozó jogügyleteket, amennyiben mezőgazdasági ingatlanokról van szó, a közjegyző számára egészen hozzáférhetetlenekké teszik és a még a fejlődés kezdő stádiumában lévő gazdasági viszonyok más forgalmat sem tesznek lehetővé, melyből a közjegyzőség szerződési és okirati ügyködése táplálkozhatnék. Szó lehetne az ügyis kinevezésen alapuló ügyvédségnek a közjegyzőséggel való egyesítéséről, melylyel szemben azonban elvi aggályok forognak fenn. Az országos kormány mindazonáltal tudatában van azoknak a veszélyeknek, amelyeket a közjegyzőségnek a bíróságok által való jelenlegi gyakorlása a jogszolgáltatásra nézve magában rejt és amelyek a mostani állapot fentartását kizárják és épen azért el van tőkélve arra, hogy belátható időben, mielőtt az ország gazdasági fejlődése a közjegyzői intézmény életképességét feltételezni engedi, azt be fogja vezetni.

*

A polgári törvénykönyv tervezete. A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetét előkészítő bizottság az 1908. év végén befejezte azoknak a főbb elvi kérdéseknek tárgyalását, amelyeknek előzetes bizottsági eldöntése a tervezet újabb szövegének elkészítéséhez szükségesnek mutatkozott. A tárgyalások befejeztével a bizottság vezetősége mindenekelőtt a tárgyalások anyagának közzétételéről gondoskodott. Ez a munka már nagyrészt befejezést nyert és két füzet, amelyeknek egyike a személyjogi és családjogi, másika a kötelmi jogi részre vonatkozó tárgyalási anyagot foglalja magában, már meg is jelent. Legközelebb követni fogja ezeket a dologjogi, valamint az öröklésjogi részt tárgyzó további két füzet. Ezzel párhuzamosan munkába vette a bizottság vezetősége a tervezet második szövegének és ezzel a törvényjavaslatnak előkészítését a bizottsági tárgyalások és megállapodások figyelembevételével. Habár a munka ez irányban is állandóan és serényen folyik, a dolog természete szerint hosszabb idő fog eltelni, míg a bizottság vezetősége e munkálatok végeredményéről a nyilvánosság előtt is beszámolhat.

*

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara f. évi szeptember hó 8-án tartotta meg *Baditz Lajos* kir. tanácsos, kapuvári kir. közjegyző elnökle mellett rendes évi közgyűlését. A választmány részéről előterjesztett és a közgyűlés által egyhangulag elfogadott évi jelentést a következőkben közöljük:

A közjegyzői intézmény életében a lefolyt év meddőnek mondható. Mindenütt általános közönnyel találkozunk s a községi jegyzők áldatlan versenye nem csökken, de növekvőben van.

Az általános politikai helyzet bonyolult s a jövő beláthatatlan következményeket rejt méhében s még csak reményt sem nyújt, hogy intézményünk rövid időn belül a fejlődés és előhaladás természetes útjára jut. Az igazságügy és közigazgatás tökéletessége biztosíthatja a polgárok jólétének s vele az állam ereje s ellentálló képességének fejlődését. Az államélet egészséges fejlődésére ép oly nélkülözhetetlen a jó közigazgatás, mint amely feltétlen szükséges a jól rendezett igazságügyi szervezet. Az alkotmányos korszak bekövetkeztével a magyar törvényhozás ezért tekintette első feladatának, hogy a törvénykezési eljárást a közigazgatástól elkülönítse, s ezen fejlődési folyamat szükségszerű következménye lett volna a peres és perenkívüli ügyeknek szétválasztása is. De a törvény és közigazgatás szétválasztása 42 év múltán is félig és hiányosan lett végrehajtva, míg a peres és perenkívüli ügyek elkülönítése csak jámbor óhaj maradt.

S ha már a bíró az igazságügyi szervezetben a jogrend felett őrködik, a kir. közjegyző működése arra irányul, hogy a jogrend meg ne zavartassék, tehát megelőzni hivatott, hogy a jogrend helyreállítására bíróra, s a jogvédelem céljából ügyvédre szükség legyen. Amely állam tehát a modern élet követelményeinek megfelelni s a korral haladni kíván, a közjegyzői intézményt nemcsak meghonosítani, de fejleszteni siet! Amint az orvosi tudomány jövő fejlődése önkényt megkívánja, hogy ne a betegség gyógyítása, de a betegség megelőzése, a betegség elleni védelem képezze a jövőben feladatát, a modern jogtudománynak is hasonlóan a perek elhárítására, a megelőző jogvédelemre kell törekedni. Az újabb nemzedék felfogása az emberiség legnagyobb áldásának ma már a békét tekinti s míg a múlt idők az emberi nem átkát, a harcot és háborút majd mindennapivá teszik, addig az újkor eszméi az emberi nem fejlődésének legfőbb biztosítékát a békében, a békés munkában ismerik fel. Bár a mai kor hihetetlen mérvet öltött fegyverkezése, az állam polgáraitól ember és pénzben már-már elviselhetetlen áldozatot követel, minden inkább a béke eszméjét alkalmas szolgáltni, s az emberekben a békés haladás iránti vágyat költi fel s érleli meg. De nemcsak a politikai, hanem a társadalmi életben is kezdik az emberek a béke hasznos voltát belátni s a multak perlekedő hajlamait levetkőzve, utat és módot keresnek, hogy őket vagyoniilag csak károsító, életüket keserítő viszály és áldatlan perlekedés elhárítható legyen, s a béke áldása a biztos fejlődést és haladást, s ezzel az emberi nem boldogulását a polgári életben is lehetővé tegye. Ez a szükségszerűség hozza létre a jogtudomány fejlődésében a közjegyzői intézményt, s gondoskodott benne oly közhatóságról, melynek főhivatása a megelőző jogvédelem, a perek elkerülése, a jogrend és béke biztosítása legyen. Tehát a kir. közjegyző a béke apostola, a modern élet embere s fejletlen jogéletünkben bármily küzdelemnek van is martalékul vetve, övé a jövő, mert a mai kor nem a harcot és háborút, de a jogélet terén is már békét, jogbiztosságot, a pert és viszályt elhárító jogvédelmet akar!

Ez a valódi jogállam eszménye, mely szükségkép a közjegyzői intézmény fejlesztését követeli s mi mégis a nálunk 34 éve fennálló szervezetet nem hogy előbbre vittük, de fejlődésének biztosítékaitól is megfosztottuk, mely szabadságában, függetlenítésében s abban gyökerezett volna, hogy az egyes állások nemcsak képzett, de ezen pályán működő oly egyénekké töltsenek be, kik a haladás biztosítékát nemcsak elméleti, de gyakorlati rátermettségüknél fogva is önmagukban hordják. S mi történt a kir. közjegyzőség életbelépése óta? az, hogy az 1874. évi XXXV. törvénycikk 2. szakaszának azon intézkedését, hogy közjegyző csak oly teljeskorú fedhetlen jellemű magyar honpolgár lehet, ki az ügyvédi vizsgát megelőző vagy követő kétévi közjegyzői gyakorlatot kimutatni képes, az 1886. évi VII. t.-cz. 1. szakasza hatályon kívül helyezte, s megengedte, hogy kir. közjegyző lehet az is, kinek közjegyzői gyakorlata hiányzik, mi ép oly jogi képtelenség, mint volna az, ha a törvény megengedné bíró lehessen, kinek bírói gyakorlata, vagy ügyvédkedhessék kinek ügyvédi gyakorlata nincsen. Így történhetett, hogy a legjobb közjegyzői állások, nem a közjegyzői pályán működő gyakorlatilag is képzett egyénekké, hanem olyanokkal töltsenek be

kik nem a hivatalos, hanem más téren szerzett érdemeik és protectio folytán jutnak ezen kiválóan bizalmi állásba, míg azok, kik hivatásszerűen éltük e pályának szentelték, tehetségük s munkájuk legjavát 10—20 éven át azon reményben áldozták, hogy tudásuk és fáradságuk megérdemelt jutalmaként állást kapnak, keserű csalódással tapasztalják, hogy számukra e pályán nemcsak babér, de még kenyér sem terem. Így jutottunk oda, hogy a közjegyzői intézmény Magyarországon ma már teljes decadentiában van, s a magyar jogállam megteremtésének magasztos céljától távolabb vagyunk, mint voltunk valaha. Mindez, tekintetes Közgyűlés! minket, kik intézményünk előbbrevitelén annak életbelépte óta fáradsunk, mélyen lever és elszomorít, de mégsem csüggeszt el, sőt arra int, hogy erőink tömörítésével egyetértve és összetartással továbbra is tántoríthatlan haladjunk a megkezdett uton, mert a természetben nincsen ugrás és mi sem történik rohamosan, a fejlődés menetében pedig mindennapi szükségszerű jelenség, hogy a visszaesés: a fejlődésnek természetszerű útját egyengesse, s reakcióját idézze elő. Az ügyvédi kar tekintélyében erkölcsi súlyában mindinkább tért veszít, a perek száma apad s a bírói közbenjárás és működés igénybevételenek csökkenésével, ezen állás fontossága is régi posztóját veszíteni fogja, és így csak idő kérdése, hogy a magyar közjegyzői kar, a magyar igazságügyi szervezetben és jogszolgáltatás terén is elfoglalja azt az őt méltán megillető helyet, melyet a jogfejlődés részére kijelöl, s melyet a franczia nemzet, minden haladás és fejlődésnek a világ összes nemzetei közt eme legelső zászlóvivőjének jogi életében és társadalmában máris elfoglal. S mert lehetetlennek tartjuk, hogy a magyar törvényhozás is idő multán tudatára ne jöjjön, hogy az ország közigazgatását csak úgy fejlesztheti, a kornak megfelelő színvonalra csak akkor emelheti, ha a közigazgatás végszerveit, a községi jegyzőket egyedül és kizárólag hivatásuk ellátására szorítja s véget vet azon, művelt országban sehol nem létező helyzetnek, hogy közhivatalnok s állami közeg fizetett megbízottja lehessen magánügyeikben azoknak, akiknek községi s közigazgatási ügyekben hivatalos előjárója. S a törvénykezésnek a közigazgatástól történt szétválasztása folyományaként, a peres és perenkívüli ügyeket is egymástól elkülöníti s a perenkívüli ügyek önálló és minden bírói beavatkozástól független ellátását az arra egyedül és kizárólag hivatott kir. közjegyzőkre ruházza. Törthetlennül bizunk s reménylenünk kell tehát, hogy fáradozásaink, habár azokat eddig siker nem is koronázta, s jönni fog az idő, mikor majd a kir. közjegyzői intézmény fejlődéséről, erkölcsi és anyagi felvirágzásáról számolhatunk be. Az igazságügyministerhez mult évi közgyűlésünkből intézett feliratunkat hozzájárulás és hason szellemben felirat intézése céljából a kir. közjegyzők országos egyletének, az összes kir. közjegyzői kamaráknak a kérelmére a soproni ügyvédi kamarának is megküldöttük. A debreczeni közjegyzői kamara 79/909., az aradi közjegyzői kamara 112/1909., a soproni ügyvédi kamara 143/909. számok alatt megküldött felirataikban foglalkoznak a feliratunkban foglaltakkal.

A kir. közjegyzők ügyforgalma a kamara területén 1908-ban a következő volt:

	1907.	1908.
	é v e k b e n	
1. okiratok és aláír. hit.	8712	8509
2. óvás	5187	5194
3. hagyaték	7436	7352
4. birói megbízás	122	93
5. könyvkiv. és másolathit.	2804	2609
6. fordítások	1198	927
7. beadványok	2861	2801
Összesen	28320	27485

Eszerint a múlt 1907. évi ügyforgalomhoz képest:

a) az ügykönyvi bevezetések	208
b) a hagyatékok	84
c) birói megbízás	29
d) könyvkiv. és másolathit.	195
e) fordítások	271
f) beadványok	60
összesen	842 számmal

csökkentek, egyedül a váltóóvásoknál van 7 darab emelkedés, mit levonva, az 1908. évi ügyforgalom az 1907. évinél 835 számmal kevesebb.

A birságpénzek hova fordításáról a Kamara Közgyűlése határoz, minek folytán indítványozzuk, hogy a befolyó birságpénzek jövő kamarai évben is a kir. közjegyzők nyugdíjalapja javára fordíttassanak. A Kamarához ez évben birságpénzek nem folytak be, s mivel az 1905. évi közgyűlésünk határozatából a közjegyzői nyugdíjalapra minden évben 50 korona fordítandó, jelentjük, hogy ez összeg a kamara elnöke által a nyugdíjalapot kezelő Magyar országos központi takarékpénztárnak ez évben is elküldetett.

A megejtett választásokon megválasztottak *Baditz Lajos* kir. tanácsos, kapuvári kir. közjegyző elnökké; *Pfeffel János* kőszegi, *br. Clauer Lajos* nezsideri, *Hrabovszky István* felsőöri és *Nagy József* czelldömölki kir. közjegyzők választmányi rendes tagokká; *dr. Pottyondy Béla* szombathelyi és *dr. Kenessey Ferencz* németújvári kir. közjegyzők választmányi póttagokká; a fegyelmi bíróság rendes tagjaivá: *Sült József* pápai és *dr. Svastits Zoltán* sárvári, póttagjaivá *dr. Hanny Tódor* kismartoni és *dr. Cselley Kálmán* magyaróvári kir. közjegyzők.

*

A szegedi kir. közjegyzői kamara f. évi szeptember hó 26-án tartotta meg *Mezey Zsigmond* kir. tanácsos, kulai kir. közjegyző elnökle mellett f. évi rendes közgyűlését, melyen megválasztottak elnökké: *Mezey Zsigmond* kir. tanácsos, kulai kir. közjegyző; választmányi rendes tagokká: *dr. Flatt Viktor* szabadkai, *dr. Demkó Pál* makói, *dr. Jedlicska Béla* szegedi és *dr. Heinrich István* csongrádi kir. közjegyzők és az utóbbiak közül kamarai titkárrá: *dr. Jedlicska Béla* szegedi kir. közjegyző; kamarai választmányi póttagokká: *dr. Mattiassich Dezső* hódmezővásárhelyi és *dr. Zákó István* zentai kir. közjegyzők; továbbá a fegyelmi bírósághoz rendes tagokká: *dr. Jedlicska Béla* szegedi és *Mezey Zsigmond* kulai, póttagokká *dr. Demkó Pál* makói és *dr. Mattiassich Dezső* hódmezővásárhelyi kir. közjegyzők.

*

A „Telekkönyv“ című szaklap új melléklapja. Káplány Géza ny. kir. ítélőtáblai bírónak 14 év óta fennálló „Telekkönyv“ című folyóirata ujabban „Felsőbíróági határozatok rendszeres gyűjteménye“ című, 16 oldalos igen becses és hasznos melléklappal jelenik meg, amelyben most elsősorban a végrehajtási törvényt és novellát az évtizedek óta gyűjtött és keletkezésük ideje szerint rendezett felsőbíróági határozatokkal és döntvényekkel együtt közli, úgy hogy e melléklapot beköttetni és kézikönyvül használni lehet. E közhasznú és hézagpótló szaklapnak — mely a telekkönyv, végrehajtási eljárás, birtokrendezés, telekkönyvi átalakítás és betétszerkesztés köréből vett kérdésekre a legnagyobb gonddal kidolgozott szakszerű szerkesztői üzenetekben és önálló cikkekben adott válaszaival megbecsülhetetlen szolgálatokat tesz — előfizetési ára a melléklappal együtt egész évre 8 korona. Azok az előfizetők pedig, kik e folyóiratot még nem járták és akik folyó évi december hó 15-ikéig 8 korona összegnek a lap kiadóhivatalába (Budapest, VIII. Gyöngytyuk-utca 14. szám) beküldésével a jövő 1910-ik évre előfizetnek, az 1907., 1908. és 1909. évfolyamokat — amíg a készlet tart — ingyen kapják meg.

*

Személyi hír. *Dr. Nekula Gyula* szeghalmi kir. közjegyző állásáról lemondott.